

Halverwege de rit veranderen

Eind mei keurde de Arizona-regering een nieuwe pensioenhervorming goed. Voor werknemers én ambtenaren de zoveelste keer dat aan hun pensioen wordt gemorreld, maar deze keer raakt het dieper dan ooit. ACV Openbare Diensten trekt samen met de andere vakbonden eind dit jaar naar het Grondwettelijk Hof. Voorzitter Ilse Heylen legt uit waarom.

ze de regels

TEKST
Eva Hugaerts

FOTOGRAFIE
Josefien Tondeleir

De pensioenhervorming die het federaal parlement eind mei goedkeurde, is voor werknemers en ambtenaren geen alleenstaand feit. Ilse Heylen: "Dit is de volgende in een lange rij aanvallen op onze pensioenen. Eerder werd de pensioenleeftijd verhoogd, voor ambtenaren werd de referentiewedde al opgetrokken van 5 naar 10 jaar, er werd gemorreld aan de tantièmes, de bonificatiejaren verdwenen en de perequatie gehalveerd. En nu komt daar dus weer een nieuwe resem hervormingen bij. Door de eigen werkgever nota bene."

Voor contractuele en statutaire ambtenaren gelden ook de algemene maatregelen die voor alle werknemers zijn goedgekeurd (zie kader p. 12). "Die hebben voor heel veel mensen het gevolg

dat halverwege de rit de regels veranderen. Wij zien dat, en met ons veel mensen, als contractbreuk."

Retroactief en onrechtvaardig

Net dat retroactieve karakter is voor ACV Openbare Diensten de kern van het probleem. "Omdat de regering snel geld in het laatje wil zien, koos ze voor een retroactieve aanpak", ziet Ilse Heylen de verklaring. "Mensen die nu al halverwege hun loopbaan zitten en in het verleden keuzes hebben gemaakt waaraan op dat moment geen negatieve gevolgen vasthingen, zijn daar nu wel de dupe van. Dat is fundamenteel onrechtvaardig."

Daarom trekt ACV Openbare Diensten, samen met andere vakbonden, naar het Grondwettelijk Hof. "Om het disproportionele

karakter van de maatregelen aan te klagen, die volgens ons onvoldoende gegrond zijn. Minister Jambon heeft deze hervormingen erdoor gekregen zonder zelfs te kijken of eerdere hervormingen hun doel bereikten." Ook andere instellingen delen die kritiek: "De Raad van State bevestigde dat de hervorming tot discriminatie leidt. Het Federaal Planbureau voorspelt een grotere pensioenkloof, meer ongelijkheid en stijgende armoede."

Bijzonder onderbelicht blijft de kwestie van de zware beroepen. "Deze hervormingen staan niet op zich, er hangen nog andere dossiers aan vast die erdoor beïnvloed worden. Denk aan de discussie over zware beroepen. Wij hebben actief aan dat debat deelgenomen: welke factoren moeten meetellen, en voor welke groepen?

"MIJN PENSIOEN DEKT NIET EENS DE KOST VAN EEN WOONZORGCENTRUM, EN DAT IS NOG VOOR DE HERVORMINGEN."

MATHIEU GYBELS

"In 2013 stapte ik heel bewust over naar de ambtenarij. Na jaren als zelfstandig bank- en verzekeringsmakelaar en vijf jaar in de sales zocht ik twee dingen: een betere balans tussen werk en privé, en stabiliteit. Ik leverde in op mijn loon, maar wist: aan het einde van de rit wacht mij een mooi pensioen. Die deal stond vast. Tot nu.

Ik ben 46, statutair, niveau C, en werk als schatter-onderhandelaar bij de Vlaamse Belastingdienst. Mijn geschat pensioen bedroeg tot februari 2026 2.284 euro per maand. Zelfs zonder hervormingen niet voldoende om de gemiddelde kost van een woonzorgcentrum te dekken. Door de hervormingen daalt dit met zo'n 300 euro per maand. Dat is 3.600 euro per jaar.

Wat me vooral stoort is dat mijn werkgever, de staat, onbetrouwbaar is geworden. Keuzes uit het verleden waarvan ons werd gezegd dat ze veilig waren, hebben nu plots wel impact. Voor mensen zoals ik, halverwege hun loopbaan, is het te laat om nog veel bij te sturen. En nu al klinkt bij de beleidsmakers dat deze hervorming niet volstaat. Wat staat ons dan nog te wachten?

Ik heb mijn pensioensparen wat opgetrokken, maar in ons samengesteld gezin met vijf kinderen is elke euro al verdeeld. We voelen de impact nu al op ons dagelijks leven.

Bij collega's leeft een enorme bezorgdheid. Deze hervormingen komen bovenop

een hele reeks andere besparingsmaatregelen en die combinatie voelt als één lange rij van 'ambtenaartje pesten'. Het toont minachting voor ambtenaren vanuit het beleid. Oudere collega's kiezen daarom eieren voor hun geld en vertrekken massaal op hun vroegste pensioendatum. Zelf maak ik me vooral zorgen om mijn kinderen: zullen zij nog een huis kunnen kopen, hun zorg kunnen betalen?

Ik werk bij de Vlaamse belastingen en zie vanop de eerste rij hoeveel fiscale koterijen er bestaan. Waarom niet eens van nul beginnen, zodat we inkomsten en uitgaven rechtvaardiger kunnen regelen? Dan hoeft de rekening niet telkens bij dezelfde mensen te belanden."

PENSIOENPASPOORT

Naam Mathieu Gybels

Leeftijd 46 jaar

Huidige functie
Schatter-onderhandelaar

Werkgever
Vlaamse Belastingdienst

Functioniveau
Niveau C

In dienst bij de overheid sinds 2013

Impact op pensioendatum
Beperkt: bij pensioen op 63 jaar heeft hij een loopbaan van 43 jaar

Pensioenmalus
Nee, mits nog enkele jaren langer werken

Geschatte impact op pensioenbedrag
-300 euro/maand (van 2.284 naar 1.984 euro/maand)

Nathalie Walravens:
"In 2008, bij de geboorte van mijn eerste kind, stapte ik bewust over van de privé naar de overheid. Als zelfstandig boekhouder klopte ik immers werkweken van 70 uur. Na mijn overstap verdiende ik fors minder dan in de privé, maar dat nam ik erbij: ik rekende op een goed pensioen.

Vandaag ben ik accountmanager bij het departement Financiën en Begroting van de Vlaamse overheid. Ik werkte me op van niveau B1 naar A1. Mijn pensioen bedroeg vóór de hervormingen 3.300 euro netto per maand, of 3.080 euro bij vervroegd pensioen. Ik verlies nu al zeker 180 euro per maand op de vroegste pensioendatum, die ook al minstens twee maanden later ligt.

Voor de langere referentieperiode raakt mij: mijn pensioen zal niet langer op 10, maar op 31 jaar worden berekend, en ik werkte op verschillende niveaus. Gelukkig heb ik, in tegenstelling tot veel van mijn vrouwelijke collega's, nooit deeltijds gewerkt.

Ik vind dit contractbreuk. Wat we destijds aangingen, wordt nu retroactief afgenomen. Als ambtenaar voel ik me de laatste jaren echt geïsoleerd: door besparingen op personeel is mijn workload enorm gestegen, ik moet weer overuren kloppen. Daarbij komt dat we vaak de publieke opinie tegen hebben, wat politici alleen maar helpt om hun besparingen door te duwen.

Ik hoop dat het Grondwettelijk Hof het retroactieve karakter van de maatregelen schrapt en er een overgangsfase komt.

Want als de twee grootste troeven van ons statuut – werkzekerheid en een goed pensioen – wegvallen, waarom zou een jongere nog voor de overheid kiezen?

Overweeg ik een terugkeer naar de privé? Nog niet direct, ik doe mijn job nog te graag. Maar als het zo blijft verdergaan, sluit ik niets uit. Want hoe erg is het niet dat je niet gerespecteerd wordt door je werkgever? Ook al doe ik mijn job met passie, mijn werkvreugde zakt. Ik heb niet veel meer nodig om te vertrekken."

PENSIOENPASPOORT

Naam Nathalie Walravens
Leeftijd 43 jaar
Huidige functie Accountmanager
Werkgever Departement Financiën en Begroting, Vlaamse overheid
Functioniveau A1 (opgeklommen van B1 via B2 en B3)
In dienst bij de overheid sinds 2008
Impact op pensioendatum Vroegste pensioendatum minstens 2 maanden later dan voorheen
Pensioenmalus Nee, op voorwaarde dat Nathalie haar loopbaan uitdoet
Geschatte impact op pensioenbedrag -180 euro/maand (van 3.080 naar 2.900 euro/maand)

"HALVERWEGE DE RIT WORDEN DE SPELREGELS VERANDERD. DAT KAN TOCH NIET."

NATHALIE WALRAVENS

"Je kan van iemand die dertig jaar bij de brandweer of in de zorg werkt niet zomaar verwachten dat die het tot 67 volhoudt, gewoon omdat de wet dat nu zo voorschrijft."

ILSE HEYLEN

Maar in de federale pensioenhervormingen ontbreekt een brede, wettelijke uitzonderingsregel voor zware beroepen. Wie lang genoeg heeft gewerkt, kan wel via een lange carrière vervroegd stoppen, maar dat is niet hetzelfde als een echte regeling voor zware beroepen."

Bij ambtenaren met een zwaar beroep weegt de combinatie van fysieke en mentale belasting doorheen een loopbaan zwaar door. "Bij deze groep is het cumulatieve effect van alle maatregelen enorm. Je kan van iemand die dertig jaar bij de brandweer of in de zorg werkt niet zomaar verwachten dat die het tot 67 volhoudt, gewoon omdat de wet dat nu zo voorschrijft. Zolang er geen duidelijk kader ligt voor wie echt een zwaar beroep uitoefent, blijft dat een blinde vlek in deze hervorming."

Wachten op het Grondwettelijk Hof
Deze zomer en najaar is het gemeenschappelijk vakbondsfront druk bezig om het dossier met bezwaren voor te bereiden. "Eind dit jaar willen we indienen, als onze analyse met concrete dossiers rond is." Daarom riep ACV Openbare Diensten leden op om zich aan te melden. "Op die manier kunnen we onze motieven bij het Grondwettelijk Hof staven met concrete cases. Afgaand op de vele reacties zal het daar niet aan ontbreken."

De belangrijkste pensioenregels gaan in vanaf 1 januari 2027,

ruim voor het Hof een uitspraak zal doen. "De kans is dus groot dat mensen die vanaf dan met pensioen gaan de impact al zullen voelen. We hopen dan ook dat een uitspraak van het Hof met terugwerkende kracht zal gelden."

Ambtenarenpensioenen zijn niet te hoog
Bij veel gewone werknemers leeft het idee dat ambtenarenpensioenen te hoog zijn en dat daar dus best wat kan worden bespaard. Een gevoel waar de regering dankbaar gebruik van maakt om de ambtenarenpensioenen te beperken. Ilse Heylen weerlegt dat beeld met klem. "Kijk je naar het Europese gemiddelde, dan zie je juist dat de Belgische werknemerspensioenen te laag zijn. Het ambtenarenpensioen kon dus tot nu als de standaard gelden om naartoe te werken voor de andere stelsels. Dat staat zelfs zo in het regeerakkoord: een sterk wettelijk pensioen (eerste pijler). Hierbij kon voor mijn part het ambtenarenpensioen een referentie zijn. Van die sterke eerste pijler schiet nu maar weinig van over."

"Je kan ook geen appels met peren vergelijken. In de privésector bestaan grote verschillen tussen sectoren en bedrijven en genieten veel werknemers van een aanvullend pensioen via een groepsverzekering. Dat hebben ambtenaren niet. Als men het dan toch heeft over harmonisatie, waar blijft dan het aanvullend pensioen voor ambtenaren?"

Ondertussen wordt het statuut van ambtenaar op meerdere fronten verder uitgebreid. "Deze regering schaft de ziekte-dagen af en het medisch pensioen is sinds juni van dit jaar ook niet meer mogelijk. In Wallonië en bij de federale overheid zal overgegaan worden naar contractuele werving, met uitzondering van gezagsfuncties, zoals al langer het geval is in Vlaanderen."

De hervormingen maken een loopbaan als ambtenaar ook minder aantrekkelijk voor nieuwe instromers, vreest Heylen. "Voor veel mensen vormt het pensioen een belangrijk deel van hun loopbaankeuze, omdat de verloning tijdens de actieve loopbaan voor de meeste ambtenaren niet zo hoog ligt als in de privé. Nu het pensioen ook vermindert, wordt de keuze voor een job als ambtenaar minder aantrekkelijk."

Het kan anders

ACV Openbare Diensten is niet tegen hervormingen op zich, wel tegen deze keuzes. De studiedienst van het ACV werkte een reeks alternatieven uit om andere keuzes te maken, zonder in te leveren op een waardige levensstandaard. Zo ziet ACV bijvoorbeeld nog veel ruimte in een kritische blik op subsidies aan bedrijven. Ook binnen de gezondheidszorg, een grote hap van het federale budget, valt geld te besparen door sterker op preventie in te zetten. "En wil je als overheid extra geld binnenhalen, investeer dan bijvoorbeeld in sociale en fiscale inspecteurs. Elke inspecteur extra levert een pak extra inkomsten op."

Tot slot pleit ACV voor een echt eindeloopbaanbeleid, zodat mensen het effectief tot hun 67ste kunnen volhouden. 🗣️

De nieuwe pensioen-maatregelen op een rij

Voor alle werknemers

- Vanaf 2027 telt voor het vervroegd pensioen een loopbaanjaar pas mee vanaf 156 dagen (dat was 104). Die norm geldt retroactief, voor de volledige loopbaan.
- Enkel wie 35 jaar én 7.020 effectieve dagen haalt, ontsnapt bij vervroegd pensioen aan de pensioenmalus.
- Na actie en protest werd de invoering van de malus uitgesteld tot 2027, werden periodes zoals ziekte en moederschapsrust gelijkgesteld en gebeurden er beperkte correcties zoals 5 fictieve dagen voor het eerste jaar.

Specifiek voor ambtenaren

- Referentiewedde van tien jaar naar de volledige loopbaan op basis van de geboortedatum.
- Voordelige tantièmes voor zware beroepen geschrapt en coëfficiënten gehalveerd.
- Onderbrekingen van de loopbaan zonder zorgmotief tellen niet meer mee.
- Perequatie geschrapt.
- Medisch pensioen afgeschaft (sinds juni 2026).
- Pensioenleeftijd militairen geschrapt.

Het hele overzicht vind je op pensioenhervorming.be